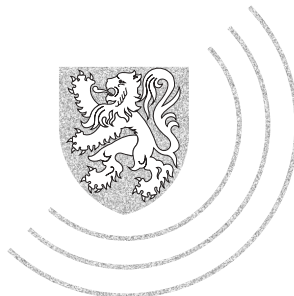

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

1 juli 2002

ONTWERP VAN DECREET

**tot bekrachtiging van de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming
in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer André Van Nieuwkerke**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren
Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De
Schepper, de heren André Moreau, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van
Hauthem ;

de heren Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte
Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid
van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys,
Cis Schepens ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Roland Van Goethem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Kris Van Dijck.

Zie :

1234 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak op 27 juni 2002 het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3.

I. Inleidende uiteenzetting door mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming

De minister verklaart dat het buitengewoon secundair onderwijs zoals het buitengewoon basisonderwijs met ontwikkelingsdoelen werkt, omdat die tegemoet komen aan de individualiserende aanpak in het buitengewoon onderwijs. De klassenraad kiest in het proces van de handelingsplanning de doelstellingen die het best tegemoet komen aan de opvoedings- en onderwijsbehoeften van een leerling. Er is geen resultaatsverplichting voor scholen zoals in het gewoon onderwijs, maar een inspanningsverplichting om de decretale kwaliteitsstandaarden zoveel als mogelijk te bereiken.

De ontwikkelingsdoelen in het BuSO zijn voornamelijk finaliteitsgericht en dus hoofdzakelijk gebonden aan de opleidingsvorm. Anderzijds zijn er ook doelstellingen die voortvloeien uit de handicap van de jongeren. Daarom zullen ook ontwikkelingsdoelen volgen per specifieke onderwijsbehoefte zoals visuele, auditieve, emotionele of motorische beperking. Deze ontwikkelingsdoelen zijn inpasbaar in de globale doelen per opleidingsvorm. Deze ontwikkelingsdoelen kunnen ook nagestreefd worden door secundaire scholen die leerlingen met een handicap opnemen.

Het onderwijs in de opleidingsvorm 3 van het BuSO is buitengewoon secundair beroepsonderwijs. Het heeft tot doel aan de leerlingen een algemene, sociale en beroepsvorming te geven, om hun integratie in een gewoon leef- en werksmilieu voor te bereiden. De opleiding omvat daarom zowel algemene sociale vorming als beroepsgerichte vorming. Het onderwijsaanbod is in de OV 3 functioneel en praktisch bruikbaar. Het werken aan verschillende vormen van zelfstandigheid en sociale redzaamheid staat centraal. Het streefdoel is dat de leerling zich kan behelpen en zelfstandig kan functioneren in een verscheidenheid van maatschappelijke contexten.

Zoals alle kwaliteitsstandaarden, zijn ook de ontwikkelingsdoelen voor OV 3 geformuleerd in ter-

men van competenties. De term “competentie” verwijst naar de prestatie die een leerling kan leveren in een bepaalde realistische situatie. Relevante aspecten van het alledaagse leven zoals financieel beheer, gebruik van hulpverleningsdiensten en relationele opvoeding zijn daar voorbeelden van. De maatschappij en het werkveld evolueren erg snel. Ook voor afgestudeerden uit OV 3 is het een uitdaging de verworven vaardigheden actueel te houden, met het oog op tewerkstelling in het gewone werksmilieu. Het perspectief van levenslang leren is daarom geïntegreerd in de ontwikkelingsdoelen taalvaardigheid via het opmaken van een taalportfolio.

Ook de sociaal-emotionele educatie is cruciaal en ondersteunend voor het hele leer- en ontwikkelingsproces van de jongere. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen OV 3 uit gezinnen kunnen komen met minder gunstige sociaal-economische omstandigheden. Sommige van deze leerlingen hebben thuis minder ondersteuning om sociaal vaardig te worden. Daarom heeft de school de opdracht sociaal-emotionele vaardigheden aan te leren.

Overtuigd van de meerwaarde van een samenhangend curriculum, is geopteerd voor een gebundelde presentatie van de ontwikkelingsdoelen ASV. De ontwikkelingsdoelen worden daarom niet geordend in vakken of leergebieden maar in “rubrieken” die de vereiste functionele vaardigheden groeperen.

Deze bundeling laat de onderwijsverstrekkers de vrijheid om de doelen na te streven door middel van afzonderlijke vakken of door het thematisch geïntegreerd verwerken van de leerdoelen uit een aantal “rubrieken”. Door middel van een gebundelde presentatie willen wij de keuze voor geïntegreerd werken stimuleren.

Vermits er geen vakken opgelegd worden, zijn er ook geen vakoverschrijdende thema's in de strikte betekenis van het woord. Deze maatschappelijk waardevolle inhouden worden wel als ontwikkelingsdoelen uitgeschreven. Het onderscheid tussen de noties “resultaatsverplichting” en “inspanningsverplichting” speelt hier echter niet omdat de ontwikkelingsdoelen die de klassenraad selecteert, enkel een inspanningsverplichting met zich meebrengen.

De ontwikkelingsdoelen voor het BuSO hebben betrekking op heel de opleidingsperiode van een leerling. De doelen voor de verschillende fases met name de observatiefase, de opleidingsfase en de kwalificatiefase worden niet afzonderlijk geformu-

leerd. Het BuSO selecteert immers leerinhouden op maat van de leerling.

Geïntegreerde ASV omvat volgende rubrieken die zoveel als mogelijk geïntegreerd worden aangeboden :

1. Burgerzin ;
2. Functionele rekenvaardigheid ;
3. Functionele taalvaardigheid ;
4. Gezondheidseducatie ;
5. Leren leren ;
6. Lichamelijke opvoeding ;
7. Milieueducatie ;
8. Sociaal-emotionele educatie ;
9. Vrijtijdsvaardigheden.

Op elk van deze terreinen zal in de handelingsplanning aansluiting gezocht worden bij de specifieke onderwijsleerbehoefte van iedere individuele leerling.

II. Algemene bespreking

De heer *Julien Librecht* verklaart namens de Vlaams Blok-fractie dat de ontwikkelingsdoelen waardevolle elementen omvatten, zoals in het bijzonder het beklemtonen van de specificiteit van het onderwijsaanbod in het buitengewoon secundair onderwijs (BuSo). De nadruk op leren leren, op de beroepsgerichte vorming, op sociaal-emotionele educatie, op zelfredzaamheid bevestigt deze positieve indruk. De verticale samenhang met de ontwikkelingsdoelen van het type 1 van het buitengewoon basisonderwijs (BuBao) is voor zijn fractie evenzeer positief.

Zijn fractie houdt evenwel de bedenkingen en bezwaren aan die zij reeds bij voorgaande bekrachtigingsdecreten aangaande eindtermen en ontwikkelingsdoelen hebben geuit. Die komen neer op het gebruik van een bepaald verbalisme, een vervreemding van de praktijk en een overladen aanwenden van vage begrippen. De diverse rubrieken bevatten weliswaar zeer concrete aangepaste didactische doelen, maar vermelden evenzeer een reeks begrippen en praktijkvreemde doelen die niet bruikbaar zijn in een praktisch georiënteerd handelingsplan. Het betreft doelen die niet richtinggevend zijn voor een schoolteam. Als voorbeelden vermeldt hij o.m. : de leerling achterhaalt de essentie in een boodschap en onderscheidt oorzaak en gevolg ; de leerling gebruikt woordenschat over maatschappelijke thema's in een zinvol verband ; de leerling is intrinsiek gemotiveerd, leergierig en leerbereid ; de leerling komt tot abstract denken

door te vergelijken, te classificeren, verbanden te leggen, te generaliseren ; de leerling maakt een portfolio van zijn spreekvaardigheid in een andere taal ; de leerling is bereid zich te concentreren. Hij ziet niet in hoe men dergelijke doelen met de praktijk zal kunnen verzoenen.

De spreker verwijst daarbij naar het advies van de Raad van State bij dit ontwerp van decreet. Daarin staat : “(...) ontwikkelingsdoelen (...), ook die welke betrekking hebben op attitudes, zijn zo omvangrijk en gedetailleerd dat in redelijkheid niet kan worden aangehouden dat het om minimale doelstellingen gaat, derwijze dat zij onvoldoende ruimte laten om de doelstellingen van het eigen pedagogisch project te kunnen verwezenlijken. Aldus wordt aan de vrijheid van onderwijs geraakt.”.

Dit advies vormt het fundamentele bezwaar van zijn fractie : het decretaal vastleggen van een teveel aan onhaalbare doelen die in de handelingsplannen onwerkbaar zullen blijken. De autonomie en de verantwoordelijkheid van de scholen wordt hierin miskend. Omwille van deze reden zal zijn fractie zich bij de stemming onthouden.

Namens de sp.a-fractie vindt de heer *André Van Nieuwkerke* het belangrijk dat de voorliggende ontwikkelingsdoelen worden goedgekeurd. Het buitengewoon onderwijs heeft daar recht op. De gedetailleerde uitwerking is eigen aan de onderwijsvorm en vormt een goede leidraad voor de betrokkenen in de scholen. Die concrete opmaak is immers belangrijk om in deze onderwijsvorm de progressie te meten. Bovendien werden deze ontwikkelingsdoelen opgesteld met betrokkenheid van deskundigen uit dit onderwijsveld.

Via deze ontwikkelingsdoelen kan men een onderwijs op maat aanbieden. Men mag daarbij niet vergeten dat opleidingsvorm 3 buitengewoon beroeps-onderwijs omvat dat voorbereidt op een werksituatie. Jongeren kan men hiermee motiveren om de beperkte mogelijkheden die zij hebben, volledig te benutten.

Naast de beroepsgerichte vorming is er ook ruimte voor algemene sociale vorming. Het sociaal-emotionele element is daarbij van essentieel belang. Een school met OV3 onderscheidt zich van het gewoon beroepsonderwijs door het typische klimaat waarbij het sociaal-emotionele element aan bod kan komen.

Deze leerlingen komen dikwijls uit socio-economisch kansarme gezinnen. In die zin zou het beleid in de toekomst meer aandacht moeten besteden

aan de inbreng van andere expertise in het onderwijs. Hij denkt daarbij aan maatschappelijk werk en de welzijnssector vermits veel van deze jongeren hierbij betrokken zijn. Ook het leren omgaan met de vrijetijdsbesteding dat zij van huis uit niet kennen, kan gebeuren via het bouwen van bruggen met het lokaal jeugdwerk.

De heer Van Nieuwkerke vervolgt dat de buitenwereld zich dikwijls afvraagt of deze jongeren ooit aan bod komen in het arbeidsmilieu. Dit is volgens hem geen probleem vermits er blijvend nood is aan laaggeschoolde arbeid. Zij zouden ook ingeschakeld kunnen worden in de personenzorg, maar het probleem ligt daar echter dikwijls bij de welzijnsinstelling die aanwerft. De examens zijn meestal niet aangepast aan de kwalificaties van deze jongeren, o.m. omdat men niet weet dat deze jongeren daartoe zijn opgeleid. In die zin is er behoefte aan een algemeen verzamelbegrip voor een functie waar deze jongeren voor in aanmerking zouden kunnen komen. Hij denkt daarbij voor de ziekenhuissector aan de functie van ziekenhuismedewerker die polyvalent zou kunnen worden ingeschakeld.

Een aantal waarden en normen uit de ontwikkelingsdoelen, zoals teamwerk, weerbaarheid, nauwkeurigheid, stiptheid en probleemoplossend denken, geven een zware indruk, maar zijn onmisbaar in het leerproces van deze jongeren. De beste methode is daarbij het werken met projecten.

Het is voor hem belangrijk dat bepaalde eindtermen van het gewoon secundair onderwijs geïntegreerd kunnen worden in OV3. De populatie van deze opleidingsvorm is erg verscheiden, met zowel goeie als minder goeie leerlingen.

De heer *Frans Ramon* stelt dat het spanningsveld tussen doelstellingen en praktijk zich altijd en overal aandient. Hij onderstreept echter dat onderwijs, ondanks dit spanningsveld, voor deze jongeren die vooral uit zwakkere socio-economische milieus komen, een hefboom vormt voor gelijke kansen. Het is daarom belangrijk dat de kwaliteit van dit onderwijs via deze ontwikkelingsdoelen bewaakt wordt.

Het is volgens de heer Ramon bijzonder nuttig dat er transfermogelijkheden worden gecreëerd naar andere onderwijsvormen. Die andere onderwijsvormen kunnen immers heel wat leren van de geïndividualiseerde aanpak en de diversiteit die men in dit onderwijs hanteert. De huidige beleidsoptie naar minder vakonderscheiden onderwijs en naar meer geïntegreerd onderwijs kan van deze onderwijsvorm heel wat leren.

De heer *Chris Vandenbroeke* uit namens de N-VA zijn waardering voor het voorliggende ontwerp van decreet.

Ook de heer *Dirk De Cock* uit zijn appreciatie voor het ontwerp van decreet. Het is weliswaar een gedetailleerd werkstuk, maar het biedt een houvast aan de leerkrachten die in moeilijke omstandigheden moeten werken. De betrokken leerlingen komen immers vanuit diverse instroomkanalen.

De opzet van een handelingsplan met zowel de mogelijkheid van een individuele als groepsbegeleiding door een team, het belang van een geïntegreerde zorgbenadering voor de afstemming tussen schoolexterne en -interne werking, de aandacht voor de ontwikkeling van de sociale vaardigheden, de sociale vorming e.d. zijn voor de heer De Cock zinvolle taken die de jongeren in hun totale persoonlijkheid kan stimuleren om de buitenwereld te betreden. Ook de beroepsgerichte vorming van deze opleiding omvat elementen als burgerzin, leren leren en vrijetijdsvaardigheden die voor de spreker uitermate belangrijk zijn. Als dit geïmplementeerd wordt in de scholen, kan er volgens hem heel wat met deze jongeren worden bereikt.

De heer *Luc Martens* wijst op het feit dat het hier gaat over ontwikkelingsdoelen en niet over eindtermen. Bij ontwikkelingsdoelen gaat het over een inspanning die men doet in een bepaalde richting. Het gaat hier meer om een werkinstrument dat men aanreikt voor de leerkracht. Hij heeft daarom enige reserve bij de houding van de heer Librecht.

De benadering van de ontwikkelingsdoelen om te komen tot een algemene oriëntatie bij de betrokken jongeren is volgens hem goed doordacht. Het werkstuk is zelfs evenwichtig, in tegenstelling tot sommige eindtermen die in het verleden werden voorgelegd.

Het is voor zijn fractie belangrijk dat deze ontwikkelingsdoelen worden voorgelegd omdat het buitengewoon onderwijs voor zijn fractie even belangrijk is als het gewone onderwijs. Als men kiest voor eindtermen en ontwikkelingsdoelen, moet men dat ook consequent uitvoeren.

– *reactie van de minister*

De *minister* reageert t.a.v. de heer Ramon over de transfermogelijkheden dat het inderdaad hier gaat om een opleidingsvorm die voor het secundair onderwijs in aanmerking komt om te onderzoeken hoe de samenwerking met het gewoon onderwijs zou kunnen verlopen. Met het oog op de verdere

discussies omtrent haar plannen m.b.t. het buitengewoon onderwijs om te komen tot een meer geïntegreerd onderwijs, is dit een belangrijk opzet.

III. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt unaniem aangenomen met 14 stemmen.

Artikel 2

Bij dit artikel worden geen opmerkingen geformuleerd.

Het artikel wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

IV. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet tot bekrachtiging van de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

De verslaggever,

André

VAN NIEUWKERKE

De voorzitter,

Gilbert

VANLEENHOVE
